

گروه آموزشی باستان‌شناسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته باستان‌شناسی

عنوان:

بررسی باستان‌شناختی پل‌های دوره‌ی صفویه در استان اردبیل

استاد راهنمای اول:

جناب آقای دکتر محسن جاوری

استاد راهنمای دوم:

جناب آقای دکتر رضا نوری شادمهانی

دانشجو:

فریبا سلمانی ام آباد

بهمن 95

واژه‌های کلیدی:

اردبیل، پل‌های تاریخی، دوره‌ی صفویه، ارتباطات، تجارت

چکیده:

در هر دوره‌ای از تاریخ ایران، تلاش اصحاب قدرت در زمینه‌ی ارتباط با نقاط درون‌مرزی و برون‌مرزی جهت رشد و شکوفایی سرزمین خود، پیشرفت‌های چشمگیری را در زمینه‌های مختلف از جمله راه‌سازی و پل‌سازی به دنبال داشته است. نقش مؤثر پل در ارتباطات و پیشرفت آن در دوره‌ی صفویه بسیار آشکار است. عبور راه‌های اصلی و شاخه‌های متعدد آن از شمال کشور، نقش ارزنده‌ای به منطقه‌ی آذربایجان و استان اردبیل در خصوص عبور دادن کالا اعطا نمود. با تشکیل دولت صفویه دوران استقلال و عظمت استان اردبیل که به‌نوعی در اثر حمله‌ی مغولان تحقیر شده بود، تجدید گردید و با احیای هویت و ملیت ایرانی، شرایط توسعه و ترقی به‌وجود آمد. در این زمینه عوامل مختلفی از قبیل توسعه‌ی تجارت، موقعیت برتر جغرافیایی و نقش موصلاتی اردبیل در صدور محصولات داخلی به‌ویژه ابریشم، توجه هر چه بیشتر به ایجاد و بهبود راه‌ها و پل‌ها را به دنبال داشت. با توجه به اهمیت پل‌سازی در تاریخ ایران و تحولات آن در دوره‌ی صفویه، پژوهش حاضر باهدف بررسی و شناخت پل‌های تاریخی دوره‌ی صفویه در استان اردبیل انجام گردید. چهارچوب اصلی تحقیق را چگونگی شکل‌گیری پل‌ها، معماری و کارکرد آن‌ها و نقش مؤثر تجار و توانگران در زمینه‌ی ساخت و نگهداری این بناها تشکیل می‌دهد. نتایجی که از این بررسی‌ها به بار نشست، نشان می‌دهد که پل‌های دوره‌ی صفویه در استان اردبیل تک‌کاربردی بوده و در حال حاضر نیز نقش معمول پل را در زمینه‌ی تأمین راه ارتباطی دو ساحل رودخانه جهت تسهیل ارتباطات بر عهده دارند. این پل‌ها در نتیجه‌ی اهمیت یافتن استان اردبیل در برهه‌ی زمانی موردنظر و بروز تحولات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، به دستور حکومت وقت و توسط توانگران و نیروهای مردمی ایجاد گردیده‌اند. روش تحقیق بیشتر توصیفی - تاریخی بوده و اساس کار را پژوهش‌های کتابخانه‌ای در کنار مطالعات پیمایشی شکل می‌دهد.